

10. IKASGAIA

BANKUTAKO KONTRATUAK (I)

Laburpena

1. SARRERA
  - 1.1 Kreditu-erakundeak
  - 1.2 Bankutako kontratuei buruzko printzipio orokorrak
  - 1.3 Kontu korrontea
2. DIRU-GORDAILUA
3. BANKUKO MAILEGUA
4. KREDITU-IREKIERA
  - 4.1 Kontratuaren edukia
  - 4.2 Kontratuaren iraungipena
5. BANKUKO DESKONTUA
6. BANKUKO BERMEAK

1. SARRERA

1.1. Kreditu-erakundeak

Kreditu-erakundeak dira publikoarengandik fondo itzulkorrak (*reembolsables*) jaso eta fondo horiek beren kontura, arriskua beren gain hartuz, kreditu-emateko erabiltzen dituzten enpresak. Definizio orokor honetan oinarri hartuta, kreditu-erakundeen hiru eragiketa-mota bereiztu ohi dira:

- eragiketa *pasiboak*, bezeroengandik kreditua lortzeko direnak (ad. gordailua)
- eragiketa *aktiboak*, bezeroei kreditua emateko direnak (ad. mailegua)
- eragiketa *neutroak* edo osagarritzkoak, beste zerbitzu batzuk (ad. kutxa-zerbitzua, segurtasun-kutxen akurapena)

Kreditu-erakundeak dira: bankuak (S.A.), aurrezki-kutzak (fundazioak) eta kreditu-kooperatibak (S. Coop.) (Ik. *Ley 29/1988, de 29 de julio, de disciplina e intervención y disciplina de las entidades de crédito*). Erakunde hauek baimen

administratiboa behar dute beren jarduera burutzeko eta Españako Bankuko erregistroan inskribatzen dira. Eraketarako guxinezko kapital-kopuru bat eskatzen zaie, despoltsatua egon behar duena eta kaudimena ziurtatzeko beste baldintza batzuk ere. Españako Bankuari zenbait informazio emateko obligazioa dute eta honi dagokio kontrolatzea kreditu-erakundeen kontabilitatea, botere ekonomikoa, administrazioa eta kudeaketa, kaudimena, goi karguak (behar izanez gero administratzaileak kargutik kenduaz), aktiboa eta pasiboaren arteko oreka, baliabide propioak izatea kaudimengabezia galerazteko, e.a. Españako Bankuak, ikuskaritza eta kontrola egiteaz gain, kreditu-erakundeen arau-urrapenak zigortzen ditu. Zigorrak ezar ditzake bankuei eta hauen administratzaileei ere.

Kreditu-erakundeen alboan badira *kredituzko establezimendu finantziarioak* ere (*establecimientos financieros de crédito*). Sozietate Anonimo bereziak dira eta hauek ere Españako Bankuaren kontrolpean daude. Beren berezitasuna da ezin dutela publikoarengandik fondo itzulkorrik jaso (ad. gordailuak, aktibo finantziarioen lagapen tenporalak, e.a.), beste finantziario-iturri batzuk dituzte horretarako (ad. baloreen jaulgipenak, kreditu-erakundeen finantziarioa). Honako jarduera hauek burutu ditzakete: maileguak eta kredituak, kontsumorako kredituak, kreditu hipotekarioak eta eragiketa komertzialen finantziarioa barne, factoring eragiketak, leasing eragiketak, kreditu-txartelen igorpena eta kudeaketa, bermeak.

Azkenik aipatu badirela ere beste kreditu-erakunde ofizial batzuek ez dituztenak propio kredituzko jarduerak burutzen: *Confederación Española de Cajas de Ahorro, Instituto de Crédito Oficial* edota *Fondo de Garantía de Depósitos de Entidades de Crédito* (Ik. www.fgd.es). Españako Bankuari dagokionez esan behar da Europako Banku Zentralen Sistemako kide dela. Ondorioz, sistema horretako arauen menpe dago eta Europako Banku Zentralaren instrukzioak jarraitu behar ditu (Ik. <http://www.bde.es>).

1.2. Bankutako kontratuei buruzko printzipio orokorrak

Gehienak kontratu atipikoak dira, legez arautu gabeak. Tipifikatutakoak dira soilik gordailua (MK 303 art.) eta mailegua (MK 311 art.) eta hauen izaera merkantila ote den eztabaidatzen da. Doktrinaren gehiengoak bankuko kontratuak (tipikoak eta atipikoak) merkantilak direla iritzi dio. Gutxiengoaren iritzi, berriz, hori kasuz kasu ikusi beharko litzateke (ad., aurrezki kutxak

kontsumorako eginiko mailegua. MK 311 art.). Kontratuaren izaera juridikoak zuzenbideko iturrien iherarkia aldatu egin dezake (ik. MK 2 eta 50 art.) eta azpimarratu beharra dago bankutar eremuan usadioek duten garrantzi berezia.

Kontratu hauek oro har, baldintza orokorren bitartez gauzatzen dira. Atsekimenduzko kontratuak izaten dira, iraupenezkoak eta *intuitu personae*, alderdien arteko harremanak garrantzi berezia izanik. Honekin lotzen dira alderdien arteko fede ona eta sekretu bankarioa. Honek ez du legezko oinarririk, baina bankuek bezeroen datuei buruzko sekretua gordetzeko obligazioa dutela onartzen da. Obligazio honen funtsa bezeroa eta bankuaren arteko konfidantzazko harremana da, fede oneko jokabidea (KZ 1258 art.). Gainera bezeroak eskubidea du bere intimitatea gordetzeko. Ondorioz, sekretua urratzeak kalte-ordaina ekarriko luke kontratua fede onez ez betetzeagatik.

Sekretua gordetzeko obligazioari mugak ezartzea da problema nagusia. Interes publikoaren aurrean, botere publikoekin (ad. justiziarekin, ogasun publikoarekin) kolaboratzeko obligazioa sekretuaren gaintetik dago. Baina kasu batzutan bezeroaren eta hirugarrenen interes pribatuen arteko gatazkak sor daitezke, esate baterako, bankuari beste banku batek bezero bati buruzko informazioa eskatzen dionean edota bankuak bere bezero bat aholkatzeko beste baten informazioa erabili behar duenean.

Bankuek elkarren artean kolaboratzea eta informazioa ematea ontzat jotzen da, neurri handi batetan interes orokorrari mesede egiten diolako, sistema finantzieroak kaudimenez fuziona dezan. Horregatik ulertzen da, adibidez, baldintza batzurekin ordaindugabeko letren erregistroak onartu izana. Konplikatuagoa da, ordea, sekretua gordetzearen eta informazio-ematearen arteko gatazka banku bereko bezeroen artean gertatzen denean. Banku batetan bezero bati aholku emateko obligazioa eta beste baten sekretua gordetzeko obligazioa elkartzen direnean, zer egin? Kasu hauetan egoeraren balorazioa egin beharko da. Printzipioz, sekretua gorde behar da. Baina, informazioa edo aholkua emateko obligazioa sekretuaren gaintetik jarriko litzateke, aholku ez emateak sekretua urratzeak baino kalte handiagoak ekarriko balituzke.

1.3. Kontu-korrontea

Bankutako kontratuek oinarri kontablea izaten dute, kontu bat, kontu korronte kontratu bidez gauzatzen dena. Bertan jasotzen dira ordainketak (diru-entregak) eta kreditu-eskubideak (ordainketen kontraprestazioak, azpiko harremanetik eratorritakoak). Bankutako kontratu gehienei kontu korronte kontratua gehitzen zaie eta honek bere ondorio juridikoak ditu:

- Ordainketek efektu solutorioa izango dute konpentsazioa egiterakoan, orduan iraungiko dira kreditu-eskubideak.
- Bitartean galdaezinak eta xedaezinak dira.
- Konpentsazioa izan daiteke jarraiangoa eta/edo aldirokoa (ad. interesen aldiroko kitapenak sei hilabetean behin egin ohi dira)
- Alderdiak saldoa zehaztu eta onartu egingo dute. Honek izaera kontraktuala du eta efektu berritzailea.

Bezero batek erakunde berberean kontu bat baino gehiago izan dezake eta printzipioz independenteak dira, baina kontuen arteko komunikazioa ituntzea posible da (kontuen arteko konpentsazio-ituna). Kontua izan daiteke *kontu korronte propioa*, bezeroak bankuari kobruak eta ordainketak egiteko agindua ematen dionean, hau da, *kutxa-zerbitzua* kontratatzen duenean. Kontu korronte kontratu honek mandatua edota komisioaren izaera du. Aldiz, *kontu korronte inpropioa*, esaten zaio bezeroa eta bankuaren arteko harremanaren jatorria beste kontratu bat denean. Orduan kutxa-zerbitzua ez da funtsezko harremana, osagarritzkoa baizik.

Bankuko kontu batek titular bat edo gehiago izan dezake. Kasu honetan titularren arteko harreman-mota erabaki beharko da. Kontua izan daiteke *bereizigabea (indistinta)*, titularren arteko harremana solidaritatezkoa bada. Edonork xeda dezake bertako diru-kopurua eta titularrek bankuaren aurrean erantzukizun solidarioa daukate (ad., titular baten heriotza gertatuz gero, beste edonork kontuko kopuru osoa xedatzeko ahalmena dauka). Kontua *bateratua (conjunta)* bada, titularren arteko harremana mankomunatua da. Ondorioz, xedapenezko edozein egintza burutzeko titular guztien adostasuna behar da (ad., titular baten heriotze kasuan beste kotitularrek ezingo ezigo dute xedapenezko egintzarik burutu hildakoaren oinordekoekin batera aritu gabe).

Bankutako usadioek bankuei obligazio berezi batzuk ezartzen diote: kontu-eskatzaillearen nortasuna aztertzea (agiria, argazkia, sinadura) edota agindu-emailearen sinadura egiaztatzea.

2. DIRU-GORDAILUA

Diruzko gordailu irekia MK 303 artikuluan eta ondorengotan arautzen da (ik. iturrien iherarkia berezia MK 310 art.). Hauxe da kreditu-erakundeen funtsezko eragiketa pasiboa. Kontratu honen bidez kreditu-erakundeek bezeroengandik dirua jasotzen dute (beren jabetzan sartzan dena) eta eragiketa aktiboak finantziatzeko erabiltzen dute. Dirua jasotzearen truke kopuru nagusia itzuli eta interesak ordaintzeko obligazioa hartzen dute. Erakunde hauen kaudimengabeziazko egoera jazo ezker, gordailaturiko kopuruak itzultzea bermatzeko dago Kreditu-Erakundetako Gordailuen Bermerako Fondoa (*Fondo de Garantía de Depósitos de las Entidades de Crédito*: www.fgd.es).

Bankuak dirua itzultzeko duen obligazioaren epemuga izan daiteke: bezeroak esandakoan (*a la vista*) edo itundutako epean (*a plazo fijo*). Kasu honetan bezeroak gordailu-zihurtagiria (*certificado de depósito*) edota zor-agiria (*pagaré*) eska dezake, endosu bidez transmititu ahal izateko. Epemuga bezeroak esandakoan bada (*a la vista*), gordailuko kopuru osoa edo zati bat galda dezake edozein momentutan.

Bereizten dira: a) Diru-gordailu soila; b) '*Kontu korrante*' bati atsekitutako gordailua. Honek kutxa-zerbitzua dakar berekin, bankuaren bidez ordainketak eta kobroak egin daitezke, fondoak erretiratzeko txekeak erabili, debituzko eta kredituzko txartelak, e.a.; c) Aurrezki-kontu bati atsekitutako gordailua (*'libreta a la vista'*). Honetan kutxa-zerbitzua urriagoa izaten da, nahiz eta helbideratzeak, transferentzia, e.a. onartzen diren. Bezeroak fondoak eskuratzeko aurrezki-libreta edo debituzko txartela erabiliko du.

Kontratuaren izaera juridikoari dagokionez, doktrinaren gehiengoarentzat hau *gordailu irregularra* da. Gordailua denik ere zalantzan jartzen da, gauza (dirua) 'zaintzearen' interesa alde biek daukatelako. Gainera gordailugileak (bezeroak) ez du ezer ordaintzen gauza 'zaintzeagatik', gordailuzaina (bankua) da interesak ordaintzen dizkiona. Kreditu-erakundeak diruaren jabetza eskuratzen du eta ondorioz diru hori xedatu eta erabili dezake, baimena du horretarako (KZ

1768 art., MK 309 art.). Beraz, kontratu honi ez zaio gordailuaren araurik aplikatuko beste kontratu batzuren baizik: komisioarena (kontu korrontean) edota maileguarena (gainontzeko kasutan).

Diru-gordailuaz gain bada beste gordailu-mota bat, baloreen administraziorako gordailua (*gordailu itxia*), alegia. Askotan hiritar arruntarentzat zaila da, konplikatua, balore higigarriak zaindu eta kudeatzea eta bankuek zerbitzu hori ematen dute. Bankuak gordailaturiko balioak zaindu eta itzultzeko obligazioa hartzen du. Kasu honetan aplikagarria da MK 308 artikulua eta ondorengoak, baina araudi hau oso urria da eta beraz, osatu beharrekoa. Kontratuaren ezaugarriak eta izaera aztertuz gero, ikusten da gordailuaren eta mandatuaren elementuak dituela. Horregatik bi hauen arauetara joko da kontratuko hutsuneak betetzeko.

Edukiari dagokionez, esan behar da gordailu-hartzailearen (bankuaren) obligazioak eta erantzukizuna zorrotzagoak direla aurreko gordailuan baino, balore-tituluak eta hauek berekin dituzten eskubideak zaindu behar dituztelako. Bankuari jarrera aktiboa eskatzen zaio, bere gordailupean utzitako tituluek balio ekonomikorik gal ez dezaten. Bankuak ezin du dokumentuko eskubidetaz xedatu. Balore hauek kontuko oharpen bidez (*anotaciones en cuenta*) jaso ohi dira.

Azkenik aipatu behar da *Kreditu-erakunde*en gordailuen bermerako fondoa (Ik. www.fgd.es). Nortasun juridikoa duen erakunde honek bermatzen ditu bezeroek kreditu-erakundeetan gordailatuta duten dirua, baloreak edo bestelako trantsa finantzieroak muga batera arte: 100.000 euro, kreditu-erakunde bakoitzeko eta bezero bakoitzeko. *Kreditu-erakunde*en gordailuen bermerako fondoak bezeroei gordailatutako kopurua ordainduko die (100.000 € arte) premiazko egoeraren bat gertatuz gero: kreditu-erakundearen konkurtsoa deklaratu bada edota konkurtsorik deklaratu ez arren, Espainako Bankuaren iritziz, ordainketak egiteko zailtasunak baldin baditu.

3. BANKUKO MAILEGUA

Mailegu-kontratuaren bidez pertsona batek beste bati dirua (edo beste gauza suntsigarriren bat) entregatzen dio eta honek espezie eta kalitate bereko beste hainbeste itzultzeko obligazioa hartzen du (KZ 1740 art., MK 311 art.e.o.).

Bankuko maileguaren merkataritzako izaerari dagokionez, hemen ere eztabaida planteatzen da. Merkataritza Kodeak bi baldintza eskatzen ditu (MK 311 art.): kontratukide bat merkataria izatea eta mailegaturiko gauza merkataritzako egintza baterako izatea. Badirudi bi baldintzak bete behar direla. Ondorioz, kontsumo propio edo familiarreko behartasunei aurre egiteko mileguak ez lirateke merkataritzakoak izango. Baina doktrinaren gehiengoaren iritziz, bankuko mailegu guztiak dira merkataritzakoak kreditu-ematea bankuen jarduera profesionala osatzen duen eragiketa bat delako eta MK-an *merkataritzako egintza* bezala aipatzen direlako.

Maileguaren bidez, diruaren jabetza mailegu-hartzaileari transmititzen zaio. Bankuko maileguetan, bezeroari dirua entregatzeko modurik arruntena kontu korrante bidez egitea da. Mailegatu-emaileak kreditu-eskubidea dauka mailegu-hartzailearekiko eta eskubide hori exekutatu ahal izango du maileguaren epemuga iristen denean. Eperik ezarri ez bada, notari bidez interpelatu beharko du bezeroa gutxienez 30 eguneko aurreabisuarekin (MK 312 art.).

Mailegu-hartzailearen obligazioak dira kapitala itzultzea (kopuru berbera - printzipio nominalista- edota, hala itundu bada, kopuru eguneratua) eta interesak ordaintzea. Mailegua dohaineko kontratua da eta interesak ordaintzeko itun espresua behar da (MK 314 art.), baina praktikan bereziki bankuen eremuan, kostubidezko kontratua da. Ordainketako interesak ezartzen dira eta baita berandutzagatikoak.

Ordainketako interesak dira besteren dirua erabiltzeagatik, kontraprestazio moduan sortzen direnak. Kontzeptu honek barne hartzen ditu interes nominala eta maileguari gehitzen zaizkion bestelako komisioak (ad. irekitzeagatiko komisioa, *comisión de apertura*, mailegua eman aurretik bankuak egin dituen gastuengatik: informazioa, ikerketa, prestaketa, e.a.). Hori dela eta kreditu-erakundeen araudi administratiboak ezartzen du kontratuaren polizan interes-tipoa eta urteko tasa baliokidea (*tasa anual equivalente, TAE*) adierzteko obligazioa. Honek urtean maileguaren kostu finantziario efektiboa zenbatekoa den esaten digu, interes-tipoa, gastuak eta komisioak barne hartuta. Interes-tipoaren ezarpena askea da, baina lukuruzko edo usurazko interesak debekatuta daude (MK 315 art.). Interes-tipoa izan daiteke finkoa edo aldakorra (ad. EURIBOR + % 0,5) edo bien konbinaketa. Epe luzerako maileguetan aldakorra izan ohi da, horren helburua da kontratua egin den garaiko oreka ekonomikoa kontratuaren bizitza osoan zehar mantentzea.

Berandutzagatiko interesak kontratua berandu betetzeagatik sortutakoak dira. Mugaegunaren ondoren berandutzarako itundutako interesa ordaindu beharko da eta, bestela, interes legala (MK 316 art., KZ 1108 art.). Berandutzako interesen helburua izan daiteke sortutako kalteak indemnitzatzea. Kasu hauetan interes-tipoa ordainketarako ituntzen denaren antzekoa izaten da. Baina helburua izan daiteke ere kontratuaren inkunplimendua galeraztea, orduan klausula penal moduan ezartzen da eta interes-tipoa altuagoa izaten da (ik. KZ 1154 art., epaileak alda ditzake eta ekitatezkoak ezarri).

MK 317 artikulua anatozismoaren debekua ezartzen du. Epemuga iritsi eta zorra ordaintzen ez bada berandutzagatiko interesak sortzen dira. Gerta daiteke orduan bankuak interes hauek egunero kapitalizatzea zorra erabat ordaindu arte, berandutzagatiko interesen berandutzagatiko interesak kobratuaz. Badirudi hau litzateke MK 317 artikulua debekaturiko praktika bankarioa. Baina interpretazio problemak planteatzen ditu, posible egiten duelako ordaindugabeko interesak kapitalari gehitzea eta guzti horrek interesak sortzea (interes konposatua). Interes konposatu hau alderdiek erabaki dezaketen zerbait da (dispositiboa), beraz orduan anatozismoa debekatzek ezer gutxitarako balio du. Honek, dena den, badu bere muga. Esate baterako, demanda jarri ondoren ezingo zaio kapitalari interes gehiagorik erantsi. Interes konposatua (kapitalaren interesak + interes amortizatugabeen interesak) onargarria da, baina dagozkion arau administratiboak errespetatu behar ditu eta mailegu-hartzaileak mailegua zenbait kostatuko zaion kalkulatzeko modua izan behar du (urteko tasa baliokidea, *TAE*).

Azkenik aipatuko ditugu mailegu berezien kasu batzuk, baldintza eta formaltasun bereziak dituztenak:

- *Hipotekadun mailegua*, oso arrunta da etxe-bizitzak erosteko epe luzeko maileguetan. Hauetan mailegua hipotekazko eskubide erreal batekin bermatzen da.
- *Baloreekin bermatutako mailegua* (MK 320 art. e.o.), burtsan kotizazioa duten baloreekin bermatutako mailegua da.
- *Sindikaturiko mailegua*, diru-kopuru handiko eragiketaren bati lotua egoten da, horregatik mailegu-emaileak kreditu-erakunde bat baino gehiago izaten dira, sindikaturik jarduten dutenak. Konplexutasun handiko maileguak dira.

4. KREDITU-IREKIERA

Tipifikatu gabeko kontratu hau Merkataritza Kodean aipatu egiten da (MK 175 eta 177 art.) eta maileguaren bilakaeraren ondorioa dela esan daiteke. Kasu honetan kreditu-erakundeak dirua eman ordez xedagarritasuna ematen dio bezeroari. Ez dio dirurik entregatzen, diru-kopuru batera arte xedatzeko ahalmena ematen dio, denbora baterako, sari (komisio) baten truke eta itundutako baldintza batzurekin. Kreditu-hartzaileak fondoak erabiliko ditu behar dituen heinean. Gero erabilitakoa itzuli eta dagokion interes eta komisoak ordaindu beharko ditu.

Adostasunezko kontratua da. Bezeroak bankuari zenbait informazio eman beharko dizkio kreditua lortzeko. Printzipioz, ez dago formazko galdapenik. Baina arau administratibo batzuk idatziz egitea eskatzen dute eta gehienetan fede-emaila publiko batek interbenitutako poliza bidez egiten dira (titulu exekutiboa). Hemen ere normala izaten da berme pertsonalak edo errealak ezartzea.

Kreditu-irekiera izan daiteke sinplea edo kontu korrante kontratu bati lotua. Sinplearen kasuan, bezeroari kreditua erabiltzeko aukera bakarra ematen zaio, nahiz eta entrega partzialak egin. Aldiz, kontu korrante bati lotuta baldin badago, bezeroak fondoak (denak edo batzuk) erretiratu eta erabili ahal izango ditu eta kopuru horiek itzuli ondoren berriz erabili, itundutako balditzekin. Azkenik esan, kredituaren onuraduna izan daitekela kreditu-hartzilea bera (*propioa*) edota hirugarren bat (*inpropioa*).

4.1. Kontratuaren edukia

Kreditua irekitzearekin bankuak bezeroari kopuru batera arte dirua xedatzeko ahalmena ematen dio edo berak aginduriko kreditu-prestazioei aurre egiteko konpromezua hartzen du (diruzko entregak eginaz, txekeak ordainduaz, ganbio-letrak deskontatuaz, hirugarrenei ordainduaz, e.a.). Bezeroak fondoan xedapenezko egintza bat burutu nahi duenean, bankuak ezin dio ukatu (kontratuaren salaketa justifikatua egiten ez badu behintzat). Ukatu ezker bezeroak eskubidea du kontratua iraungitzeko (desegiteko) edota kontratua betearaztea galdatzeko (KZ 1091 art.). Kontratu honen bidez bezeroak kreditua xedatu ahal izango du eta bankuak itundutako prestazioak eman beharko ditu.

Kreditua irekitzerakoan zehaztuko da bezeroak fondoak nola eskuratuko dituen: diruzko entregak eginaz, txekeak ordainduaz, ganbio-letrak deskontatuaz, hirugarrenei ordainduaz, e.a. Kredituaren xedapen-modu hauetarik ohikoenak bankuari ordainketa-aginduak egitea izaten da. Bankuak ezin ditu kredituaren fondoak bezeroak berarekin dituen beste zor batzuk ordaintzeko erabili. Horrelako paktu batek kontratuari zentzu guztia kenduko lioke, kontratu honen xedea bezeroaren esku diru efektiboa jartzea bait da.

Bezeroak, epe barruan, xedaturiko kopurua itzuli behar dio bankuari eta dagozkion interesak ordaindu. Gainera zenbait komisio ere ordaindu behar izaten ditu. *Kreditua irekitzeagatiko komisioa* ordaindu behar du dirua eskura izateagatik (MK 277 art.). Dirua erabili ala ez komisio hau galdagarria da, baita dirua erabili aurretik kontratua salatzen bada ere. Era berean, bankuen artean oso arrunta izaten da erabiltzen ez den diru-kopuruaren gainean ere beste komisio bat ezartzea, *xedagarritasunezko komisioa*, (*comisión de disponibilidad*). Hau zilegi izan dadin dagozkion arau administratiboak errespetatu behar ditu eta, batzuren iritziz, modu bananduan itundu beharko litzateke eta ez baldintza orokorren bidez ezarri.

4.2. Kontratuaren iraungipena

Kontratua bertan ezarritako kausagatik iraungitzen da eta ohikoa da epe bat izatea. Epe barruan kreditu-hartzaileak itzuli behar ditu kaplitala eta interesak. Itzultzen ez baditu, gogoan izan kontratu hau fedatari publiko batek emandako dokumentu bidez egin ohi dela eta dokumentu hauek exekuzioa daramatela berekin. Gogoan izan ere, merkataritzako kontratuak izanik, hurrengo egunetik aurrera galdagarriak direla (MK 62 art.), ez dela mesedezko eperik onartzen (MK 61 art.) eta zorduna berandutzan sartzeko dela interpelazio beharrik gabe (MK 63 art.).

Iraupen zehaztuko kontratuetan aldebakarreko salaketa ez-ohikoa izaten da eta epemuga aurreratzeko kausa justifikatua galdatzen da. (Ad. bezeroaren konkurtsoa, fondoak itundu ez den beste helburu batzutarako erabiltzea, bankuari agindu zaizkion bermeak ez ematea, e.a.). Iraupen zehaztugabeko kontratuetan, berriz, onartzen da aldebateko salaketa kausa justifikaturik alegatu behar izan gabe, baina fede oneko jokabidea eskatzen da.

Salaketaren ondorioz, kredituaren erabilpena eten egiten da eta kontratuaren epemuga aurreratu. Orduan bezeroak xedatutako fondoak bertan behera itzuli beharraren arazoa planteatzen da. Oro har, onartzen da fede oneko jokabidea litzatekela fondo horiek itzuli ahal izateko epe bat ematea bezeroari (hilabetea MK 313 art.), bestelako kausa justifikaturik ez bada behintzat. Kasu batzutan aurreabisua egin eta epe bat itxaron behar izateak bankuari kaltea ekar diezaioke (ad. bezeroak ahal dituen fondo guztiak atera ditzake bitartean).

5. BANKUKO DESKONTUA

Kontratu hau atipikoa da. Honen bidez pertsona batek (bezeroak) kreditu-erakunde bati (deskontugileari) diruzko kreditu bat transmititzen dio '*amaiera onik ezean*' ('*salvo buen fin*') mugaeguna baino lehen eta honek dagokion diru-kopurua aurreratzen dio interes edo portzentai bat kenduaz. '*Amaiera onik ezean*' klausularen ondorioz, zordunak bere obligazioa ordaintzen ez badu, hartutako konpromezuaren efektuak deuseztatu egiten dira, judizialki jardun beharrik izan gabe: alderdiek elkarri emandakoa itzuli beharko diote (batek dirua eta besteak kreditua) eta kreditua transmititu zitzaionari sortutako kalte-galerak ordaindu beharko zaizkio.

Kontratu honekin alderdiek bilatzen dutena da finantziazioa lortzea eta ematea. Bezeroak likidezia edo finantziazioa lortzen du, kreditu-eskubidea diruaren truke entregatuaz. Bankuak kapitala inbertitzen du modu produktibo eta seguruan. Dirua aurreratzen du interesak aurretiaz kobratuaz. Ezagunena, agian, deskontu ganbarioa da (ganbio-letra edo zor-agiriarena), baina kredituen lagapenaren bidez ere egin ohi da (KZ 1526 art.e.o.), zertifikazio administratiboen deskontua, errezioben deskontua, e.a. Gaur egun ohikoak dira ere deskontu-lerroak (*líneas de descuento*). Hauen bidez bankuak ezaugarri batzuk dituzten dokumentuak deskontatuko dizkio bezeroari kopuru mugatu batera arte, gehienetan ordainketa bere kontuan eginaz. Kopuru hori eguneratu egingo da kredituak kobratzen diren heinean.

Kontratuaren edukiarri dagokionez, kreditu-erakundearen obligazioak honako hauek dira. Batetik, kreditu-erakundeak dirua (edo beste aktibo finantziero batzuk) aurreratu behar ditu inediatuki, itxaron beharrik izan gabe. Bestela kontratua ez betetzea izango litzateke, denbora funtsezko elementua bait da. Bestetik, kreditu-erakundeak aurreratutako kopururik ez galdatzeko obligazioa

hartzen du epemuga iritsi baino lehen. *'Amaiera onik ezean'* klausularen arauz, bankuak ezin dio bezeroari ezer galdatu, deskontaturiko kreditua kobratzea ezinezkoa gertatu ezean. Azkenik, eginbide edo ardura berezia hartzen du bankuak. Kredituaren mugaeguna iristean, kobratzen saiatu behar du, horretarako beharrezko diren urratsak emanaz. Arduraz jokatu behar du bezeroak entregatutako titulua ez dadin *'kaltetu'* (hari dagozkion akzioak galdu formaltasunak ez betetzeagatik) edo preskribitu. Bankuak bere arduragabekeriagatik bezeroak izan zitzaken eskubideak galdu ondoren tituluko kredituaren ordainketa erreklamatu balio, bezeroak salbuespena jarri ahal izango lioke (KZ 1170.II art.).

Bezeroaren obligazioen atalean honako hauek dauzkagu. Bezeroak deskontatu nahi duen tituluari buruzko informazio zehatza eta egiazkoa eman behar dio bankuari (fede ona). Bezeroak hirugarrenaren aurka daukan kreditu-eskubidea bankuari transmititzen dio eta ondorioz bankua izango da tituluduna. Bera izango da hirugarrenaren hartzekodun berria eta berak exekutatu beharko ditu dagozkion akzioak. Baina bezeroa ez dago libre zordunak baliozko ordainketa egin arte. Bezeroak deskontua ordaintzen du, bankua kredituaren zati batekin geratzen da. Dirua aurreratzeari dagozkion interesak ordaintzen ditu. Kredituaren kopuru nominalari deskontatzen zaizkio, kopuruaren eta denboraren arabera. Bezeroak aurreratu zaion kopurua itzuli behar du, bankuak eskuratzen ez badu. Baina bezeroari ordainketa hori galdatu ahal izateko badira baldintza batzuk: a) bezeroari galdagarria izango zaio soilik kredituaren epea bete ondoren, ez aurretik eta b) bezeroak ordaindu beharko du hirugarrenak ordaintzen ez badu (amaiera onik ez badago), auziz kanpo, birdeskontua eginez, edota judizialki (KZ 1170.II art.).

6. BEME BANKARIOAK

Kreditu-erakundeek sarritan bezeroei bermeak galdatzen dizkiete berekin dituzten obligazioak beteko dituztela ziurtatzeko. Baina beste batzutan kreditu-erakundeek bezeroek hirugarrenekin dituzten obligazioak bermatzen dituzte, diru-kopuru edo komisio baten truke. Kreditu-erakundeek ematen duten bermezko zerbitzu honen izaera fidantzarena da, nahiz eta kaleko hizkeran *abala* deitu (MK 439 art. e.o., KZ 1822 art. e.o.). Abal bankarioaren izenarekin ezagunagoa da.

Kreditu-erakundeek ematen dituzten beste berme batzuk lehen errekerimenduaz egindako bermeak dira. Kontratu bati ezarritako klausula moduan agertzen da kontratu-mota hau. Bere helburua da, kontratuan esandako moduan, onuradunak erreklamatu bezain laster ordainketa edo kunplimendua egitea. Kasu hauetan onuradunak kontratuan ezarritako baldintzak bete behar ditu (ad. errekerimendua egin behar dio zordunari dokumentu zehatz batzuk aurkeztuaz) eta zordunak obligazioa bete behar du inolako eztabaidarik gabe, salbuespenik jarri gabe. Bera, hau bermezko kontratu abstraktu edo autonomo bat da. Bermatzaileak (kreditu-erakundeak) berehala ordainketa egin behar du eta ezin du bermatzen duen obligazioaren inguruko salbuespenik jarri, ez bada *exceptio doli*.